

מח. כמה דברים אמורים? כשדיבוק זה נעשה לקיום, אבל דפי ספרים שנדבקו זה לזה על ידי שעה - אינו דומה כלל לתופר, כיון שלא נעשה לקיום, ועוד שנעשה מאליו בלא מתכוין¹²⁶.

מכה בפטיש

מז. דרך האומנים העושים כלי מתכת, להכות בפטיש על הכלי אחר שנגמר כדי להשוות עקמימותו בהכאה זו, והכאה זו היא גמר מלאכת הכלי. והוא אב מלאכה שהיתה בכלי המשכן.

וכל העושה שום דבר שהוא גמר עשיית הכלי ותיקונו - הרי גמר זה נחשב למלאכה, והוא תולדת מכה בפטיש שהיה במשכן¹²⁷.

נ. הצר צורה בכלי העומד לציירו - חייב, שאף שהציור מצד עצמו אינו חשוב מלאכה¹²⁸, מכל מקום עכשיו שהכלי נגמר וניתקן על ידו - הרי הוא נחשב למלאכה. ואפילו לא צייר אלא מקצת הצורה - חייב, שהרי עשה מקצת גמר הכלי¹²⁹.

נא. העושה כלי מתחילתו - חייב משום מכה בפטיש¹³⁰.

נב. וכל העושה איזה תיקון לכלי - הרי תיקון זה נחשב למלאכה וחייב¹³¹.

נג. מחט שנתעקמה אפילו מעט - אסור לפושטה משום תיקון כלי¹³².

כותב, ואולי יש לחלק בין ציור על הכלי לשם גמר הכלי ונויו, שאז אין לציור שום משמעות מלבד זה שהוא חלק מגמר הכלי, לבין ציור לשם ציור שאסור משום כותב. ועצ"ע.

129. שוע"ר ס"ה.

130. אף להאומרים שאין בנין בכלים ואין בו חיוב משום בונה כדלקמן סי' שיג-ד.

131. שוע"ר סוס"ה. מחט שנתעקמה אפילו מעט - אסור לפושטה משום תיקון כלי (שוע"ר סי' שמ ס"ח).

132. שוע"ר סי' שמ ס"ח. ולפי זה אין ליישר בשבת ידית של משקפיים שנתעקמה.

גם בהמדבק ניירות או עורות (אג"ק ח"ח ע' צב).

126. שוע"ר סי"ז. ומשמע שאם עשה במתכוין - אסור אף כשלא נעשה לקיום, וכמו שנתבאר לעיל בפנים שתפירה שאינה של קיימא - אסורה מדברי סופרים. ומזה יש ללמוד, לכאורה, בנוגע לטיטולים שאסור להדביקם לצורך ההידוק על גוף התינוק (מלבד טיטולים שעשויים להדבקה ע"י סקוץ). וראה באריכות בענין זה בקובץ אהלי שם גליון 4 ע' פט ואילך.

127. שוע"ר ס"ה.

128. אבל ראה לקמן סי' שמ שהרושם רשמים וצורות בשטר וכיו"ב חייב משום

נד. אין פותחין בית הצואר מחדש, מפני שהוא מתקן כלי וחייב משום מכה בפטיש. ואפילו אם כבר נפתח, רק שחזר האומן ותפרו ביחד כדרך שהאומנים עושים, או שקשרו האומן ואינו יכול להתירו - אסור לחתוך החוטין, שחתיכת חוטי קשר זה יש בה משום מכה בפטיש, לפי שהיא גמר מלאכת הבגד, שעל ידי כך מתוקן הבגד ללבשו.

אבל שאר קשירות שנקשרו אחר גמר מלאכת הבגד ואינו יכול להתירן - מותר לחתכן¹³³, ואין להקל בפני עם הארץ, אלא יעשה בצנעא¹³⁴.

נה. כל דבר שמתקנו בשבת שיהיה ראוי להשתמש בו איזה תשמיש¹³⁵ - יש בו משום תיקון כלי¹³⁶. לפיכך אין קורעין את הנייר כדי להשתמש בו איזה תשמיש¹³⁷, מפני שהוא כמתקן כלי¹³⁸.

פתיחת סתימה

נו. צנור המקלח מים מן הגג ועלו בו קשים ועשבים שסותמים ומעכבים קילוחו ומימיו יוצאים ומתפשטים בגג ודולפים לבית - מותר למעכו ברגליו בצנעה, שכיון שמתקן על ידי שינוי ברגליו - לא גזרו בזה במקום הפסד¹³⁹.

קיפול בגדים

נז. [אסור לקפל בגדים בשבת כדי שיתפשטו מקמטיהם, אפילו אם דעתו ללבשם בו ביום, משום שנראה קצת כמתקן כלי בשבת¹⁴⁰].

מדברי סופרים.
137. כגון נייר בשביל לקנח בו.
138. שוע"ר סי' שמ שם. סי' תקח ס"ב. והיינו כשקורע הנייר בידיו - הוי "כמתקן כלי" ואסור מדברי סופרים, אבל אם חותכו בכלי - הוי "מתקן כלי" וחייב מן התורה, כנ"ל בפנים.
139. שוע"ר סי' שלו סט"ו.
140. ע"פ שוע"ר סעי' ח, ט.

133. ואם אינו רגיל להתירן אלא משבת לשבת, אסור לחתכן כמו שאסור להתירן.
134. שוע"ר סי' שיז ס"ו.
135. כגון השובר קיסם בשביל לחצוץ שיניו.
136. שוע"ר סי' שח סעי' כח, נה, פב. סי' שיד ס"א. סי' שמ ס"ז. ושם פירט יותר, שאם מחתכו בסכין - חייב מהתורה, ושלא בסכין (כלומר ביד) - פטור אבל אסור

נח. [ואם אין לו בגד אחר מקופל להחליף היום - התירו לו לקפל משום כבוד שבת שלא ילך בבגדים מקוממים, והוא שהבגדים חדשים¹⁴¹ ולבנים¹⁴² ושהקיפול יעשה על ידי אדם אחד¹⁴³. אבל אם יש לו בגד אחר מקופל - אסור לקפלו אפילו הוא בגד חדש ולכן ובאדם אחד, משום שעל כל פנים נראה קצת כמתקן כלי בשבת]¹⁴⁴.

נט. בגד שאין דעתו ללבושו עד מוצאי שבת - אסור לקפלו¹⁴⁵, ולכן אסור לקפל טלית של מצוה שפושטין בשבת שחרית במקומות שאין חזרין ומתעטפין בהם במנחה¹⁴⁶.

ס. יש מי שאומר שלקפל שלא כסדר קיפולו הראשון - מותר בכל ענין, אף לצורך מחר, ובשני בני אדם, והוא בגד ישן, וצבוע, ויש לו להחליף, לפי שאין לקיפול זה שום קיום¹⁴⁷ ואין כאן שום תיקון כלי כלל. ונראה דבריו¹⁴⁸.

ממוחק

סא. הממוחק את העור, דהיינו שמגרר את הצמר או השער מעל העור עד שיחליק פני העור - חייב. והוא מאבות מלאכות, שכן היו עושין במשכן

שהמקפל על ספסל הוי כשני בני אדם.
 144. ע"פ שו"ע"ר שם.
 145. מלבד האיסור שמצד עצם הקיפול שנראה כמתקן כלי בשבת, הרי הוא גם מכין משבת לחול.
 146. שו"ע"ר ס"ח.
 147. ועפ"ז מותר לקפל בגדים שאין קיפולם ניכר בהם, כיון שלקיפול זה אין שום קיום. וראה גם בדה"ש שם סק"ז.
 148. שו"ע"ר סוס"ט.
 ולפ"ז אפשר לקפל הטלית שלא כפי סדר קיפולו הראשון, אלא שבפועל נוהגין לקפל הטלית במוצאי שבת, מטעם המבואר בשו"ע"ר סי' ש"ד "כדי להתעסק במצוה מיד" עם צאת השבת. וראה בשו"ע"ר סי' יד ס"ט דהלוקח טלית חבירו שלא מדעתו והטלית היא מקופלת, אף שביום חול צריך

141. אבל לא ישנים, שהישנים קיפולם מתקנן יותר מן החדשים, שהחדשים קשים מאליהם ואין ממהרים להתקמט (שו"ע"ר ס"ט). וראה שו"ע הב"י ס"ז דחדשים היינו כל עוד שלא נתכבסו, אבל רבינו השמיטו משום מה. ובבדה"ש סי' קיז סק"א כתב שהשמטה זו היא טעות דפוס בשו"ע"ר.
 142. אבל לא צבועים, שהצבועים קיפולם מתקנם יותר (שו"ע"ר שם).
 143. אבל שנים לא יקפלו בגד אחד, מפני שכשנים מקפלים הן מפשיטין קמטיו בידיהם בקיפולם, משא"כ כשאחד מקפל מתפשטין הקמטים מאליהם (שו"ע"ר שם).
 וע"פ טעם זה משמע לכאורה שבאדם אחד אפשר לקפל גם על ספסל ושלחן וכיו"ב, ודלא כאליה רבה סי' זה סק"ז בשם הירושלמי (הביאו בבדה"ש סי' קיז סק"ה)